

Budowa i przystosowania ptaków do lotu

Ciało ptaków jest lekkie i ma opływowy kształt. Pokrywa je cienka i sucha skóra, z której wyrastają pióra. Kończyny przednie ptaków są przekształcone w skrzydła. Kończyny tylne umożliwiają poruszanie się na lądzie i w wodzie, a u części ptaków pełnią dodatkowe funkcje, na przykład umożliwiają chwytanie ofiary lub utrzymywanie się na gałęziach drzew.

Dziób zastępuje zęby. Jego głównym zadaniem jest pobieranie pokarmu. Ptaki używają go też do obrony, budowy gniazda i pielęgnacji piór.

Powieki chronią oczy przed uszkodzeniem, a także umożliwiają ich oczyszczenie i nawilżenie.

Pięra umożliwiają latanie oraz chronią przed utratą ciepła.

Skrzydła umożliwiają lot. Są to przekształcone kończyny przednie.

Gruczoł kuprowy, który znajduje się u nasady ogona, wydziela substancję służącą do natłuszczenia piór. Dzięki niej pióra nie nasiąkają wodą.

Sójka zwyczajna.

Ciało ptaków jest lekkie, ponieważ niektóre kości szkieletu są wypełnione powietrzem.

Pazury ochraniają palce stopy i ułatwiają poruszanie się. Niektóre ptaki używają ich także do chwytania i zabijania ofiar.

Kończyny tylne ptakom żyjącym na lądzie służą do chodzenia, biegania i skakania. Ptaki wodne wykorzystują je do pływania, nurkowania czy brodenia w wodzie.

Budowa i rodzaje piór

Każde pióro jest zbudowane z osi oraz osadzonej na niej **chorągiewki**. Część osi pióra znajdująca się w skórze to **dutka**, pozostałą część nazywamy **stosiną**. Istnieje kilka rodzajów piór. Pokrywają one różne części ciała ptaków i pełnią odmienne funkcje.

1. Podaj, w jakich sytuacjach ptaki stróżą pióra. Wyjaśnij, dlaczego to robią.

2. Chorągiewka składa się z promieni połączonych haczykami, dzięki czemu ma zwartą powierzchnię.

Pióra puchowe znajdują się pod warstwą piór pokrywowych. Chronią one ciało przed utratą ciepła.

Pióra pokrywowe występują na całym ciele. Dzięki nim ma ono opływowy kształt i gładką powierzchnię.

Sterówki to sztywne pióra ogonowe. Umożliwiają one utrzymywanie równowagi podczas lotu i kierowanie lotem.

Lotki to sztywne pióra, które są osadzone na tylnej krawędzi skrzydeł i tworzą powierzchnie lotne.

Jak oddychają ptaki?

Ptaki oddychają za pomocą **rurkowatych płuc**, które są połączone z **workami powietrznymi**. Występowanie **worków powietrznych** powoduje, że **świeże powietrze** przepływa przez płuca zarówno podczas wdechu, jak i wydechu. Dzięki temu ptaki mają najbardziej wydajny układ oddechowy spośród wszystkich kręgowców. Umożliwia on uwalnianie dużej ilości energii potrzebnej do latania i utrzymywania stałej temperatury ciała.

Płuca ptaków składają się z cienkich rurek oplecionych gęstą siecią naczyń krwionośnych. Połączone z nimi duże pęcherze to **worki powietrzne**.